

ДЕБАТЪТ ОКОЛО ИСТАНБУЛСКАТА КОНВЕНЦИЯ В БЪЛГАРСКИТЕ МЕДИИ.

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ЕКИП СТУДЕНТИ ПО „ЕВРОПЕИСТИКА“, ФФ

**The Debate about the Istanbul Convention (Convention on Preventing and Combating
Violence against Women and Domestic Violence) in Bulgarian Media**

Резюме: Изследването е осъществено от студенти в четвърти курс на специалност „Европеистика“ в Софийския университет в рамките на дисциплината „Медиен анализ“ (учебна 2017/18, преподавател проф. д-н Снежана Попова). Автори на текстовете са Анна Ангелова, Борислава Узунова, Делия Стоилова, Десислава Филипова, Добромира Йотовска, Ива Тенева, Константин-Кирил Йосифов, Мадлен Николова, Пламена Грозева, Пламена Иванова, Ралена Герасимова, Светлана Йорданова, Сиана Велкова, Сияна Улянова и Цвета Паунова.

Ключови думи: Истанбулската конвенция, дневен ред, дебат

Abstract: The research is implemented by fourth year students in European studies at Sofia University as part of the subject ‘Media analysis’ (2017/18 school year, prof. Snezhana Popova)

RESEARCH BY A TEAM OF STUDENTS IN EUROPEAN STUDIES, FACULTY OF PHILOSOPHY Anna Angelova, Borislava Uzunova, Deliya Stoilova, Dessislava Filipova, Dobromira Yotovska, Iva Teneva, Konstatin-Kiril Yosifov, Madlen Nikolova, Plamena Grozeva, Plamena Ivanova, Ralena Gerasimova, Svetlana Yordanova, Siana Velkova, Siyana Ulyanova, Tsveta Paunova

Keywords: Istanbul Convention (Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence), media agenda, debate

Дори след като Конституционният съд в края на юли 2018 обяви решението си, че Истанбулската конвенция (ИК) противоречи на българския основен закон, споровете около документа не стихват. Няма изгледи темата да бъде изцяло „свалена от дневния ред“ и за в бъдеще, доколкото тя изяви проблеми и конфликти, които остават актуални.

Това изследване връща вниманието към общественото обсъждане около (не)ратифицирането на Конвенцията. Можем да припомним, че тогава дебатът бе обобщаван главно в полярните преценки „провален“ и „истински“ – и в двата случая във връзка с изхода от него. Отбелязваше се също така и активността на различни социални субекти, част от които рядко участват в медийни дискусии.

Изследователски интересно за нас бе да изучим мястото на различни медии в дебата, участващите социални субекти във връзка със защитаването от тях тези, въведената аргументация, изгражданите медийни образи, политическите и други употреби на Истанбулската конвенция. Направихме това в периода 15 декември 2017 – 15 март 2018 – период, заключен между внасянето на законопроекта за ратификация на Конвенцията и оттеглянето му от страна на правителството.

Наблюдавахме 16 медии: телевизиите *BTV, Алфа, България 24*, вестниците *24 часа, Dnevnik.bg, Труд, Култура, Капитал*, списание *a-specto.bg*, интернет сайтовете *Блиц, Български фонд на жените, Гласове, Клуб Z, Майко мила, Православие, Терминал 3*. Избраните медии са от два типа: основни общи и специализирани източници на информация и медии, взети в контекста на обсъждането – на субекти, засегнати от проблематиката на Конвенцията, на субекти, заявили твърдо „за“ и „против“ нея, медии, проявили висока и забелязваща се активност в хода на обсъждането в изучения период.

Текстовете, взети за анализ, са извлечени чрез въвеждане на ключови думи в търсачките на медиите. Регистрирани са всички отделни цялостни текстове, взети според практиката на изучаваната медийна форма, в които се заявява позиция и се съобщава за изразена позиция по отношение на Конвенцията и нейната ратификация. Не са регистрирани информационните текстове, засягащи „процедурни действия“ (проектирани обсъждания тук и там, включване и изключване от двевен ред на заседания и др. подобни).

Паралелно с изучаването на медиите на анализ бе подложен самият текст на Истанбулската конвенция, изучен бе казусът с филма „Лили рибката“, коментиран в медиите в контекста на развиващия се дебат, и бе осъществено изследване на младежките нагласи към Конвенцията и третираните от нея проблеми.

Анализите на отделните медии са написани със стремеж максимално да се предаде спецификата в поведението им във връзка с изучаваната тема. Обобщение на всички получени резултати се въздържахме да направим, тъй като в хода на работата ни, по една или друга причина, отпаднаха важни медии, предвидени за наблюдение, което би смутило изграждането на цялостна картина.

От екипа

Съдържание

Началото: текстът на конвенцията в две аналитични статии	Пламена Грозева
dnevnik.bg	Светлана Йорданова
Вестник „24 часа“	Анна Ангелова
Вестник „Култура“	Сиана Велкова
Позиции на политици и граждани във вестник „Труд“	Борислава Узунова
Вестник „Капитал“	Сиана Велкова
btv	Константин-Кирил Йосифов
Алфа ТВ	Цвета Паунова
ТВ България 24	Десислава Филипова

glasove.com	Пламена Грозева
a-specto	Добромира Йотовска
Клуб Z	Пламена Иванова
Терминал 3	Пламена Иванова
Православие.бг	Ива Тенева
Майко мила! и Български фонд за жените	Ралена Герасимова
blitz.bg	Сияна Улянова
„No Лили рибката“	Делия Стоилова
Младите и Истанбулската конвенция	Мадлен Николова

НАЧАЛОТО: ТЕКСТЪТ НА КОНВЕНЦИЯТА В ДВЕ АНАЛИТИЧНИ СТАТИИ (Пламена Грозева)

Изборът на двете публикации е направен чрез подробно проучване на материалите по темата и след констатация, че са първите, осъществяващи подробно тълкуване на цитати от текста на Конвенцията. Двете редакционни публикации са най-често използвани от други медии като източник в началото на дебата, в това число и от онлайн медиите с най-голяма популярност в България.

„Опит за легализирането на гей браковете – Истанбулската конвенция в България“ в Glasove.com

Статията на Glasove.com от 15.12.2017 г. е първата появила се в медийното пространство публикация, тълкуваща текста на ИК. Тя е и една от първите статии изобщо по темата. Разделена е на четири части – четири различни твърдения относно целите на Конвенцията, които биват аргументирани чрез цитиране на определени части от документа.

Твърдение №1: член 14, ал.1¹ от Конвенцията налага изучаването на „хомосексуализъм“ и „травестизъм“.

Анализът след цитата изгражда твърдението, че Конвенцията въвежда задължение „хомосексуализъм, травестизъм и др.“ да бъдат изучавани в детските градини и училищата. Авторът достига до този извод чрез тълкуване на „нестереотипни роли на пола“ от чл. 14, ал. 1 като „хомосексуализъм и травестизъм“.

Твърдение №2: член 4, ал. 3² от Конвенцията ще изкорени „традициите“.

Твърдението, изведено от цитирания текст, е че „традиционните роли на жената и мъжа“ ще бъдат обект на „институционален натиск“.

Твърдение № 3: член 60, ал. 2³ от Конвенцията вкарва в България арабски травестити.

Направеният в публикацията извод е, че заради Конвенцията „всеки травестит в Иран“ ще получава „гарантиран статут на бежанец у нас“.

Твърдение № 4: член 66 и 68⁴ от Конвенцията въвеждат орган, който ще осъществява „атака срещу“ мъжкия и женския пол.

---

¹ Чл. 14, ал. 1: „Страните предприемат, където е подходящо, необходимите стъпки за включване на съобразен с развиващите се възможности на учащите се учебен материал по въпроси като равнопоставеност между жените и мъжете, нестереотипни роли на пола, взаимно уважение, ненасилствено разрешаване на конфликти в междуличностните отношения, насилие над жените, основано на пола, и право на лична неприкосновеност, в официалните учебни програми и на всички образователни равнища“.

² Чл. 4, ал. 3: „Страните предприемат необходимите мерки за насърчаване на промени в социалните и културни модели на поведение на жените и мъжете с цел изкореняване на предрасъдъци, обичаи, традиции и всякакви други практики, основани на идеята за малоценност на жените или на стереотипни роли за жените и мъжете.“

³ Чл. 60, ал. 2: „Страните осигуряват тълкуване, отчитащо особеностите на пола, на всяко от основанията на Конвенцията, а когато бъде установено, че преследването, от което се опасява лицето, е на едно или повече от тези основания, кандидатите следва да получават статут на бежанец съгласно съответните приложими инструменти.“

⁴ Чл. 66 и чл. 68: „Експертната група за действие срещу насилието над жени и домашното насилие (наричана по-нататък „GREVIO“) следи за изпълнението на настоящата Конвенция.“

„Страните представят пред Генералния секретар на Съвета на Европа доклад за законодателни и други мерки, въвеждащи в сила разпоредбите на настоящата Конвенция, съставен на основата на изготвен от GREVIO въпросник, който да бъде разгледан от GREVIO.“

„GREVIO определя подходящите средства за провеждане на тази процедура по мониторинг. Тя може по-специално да приеме въпросник за всеки кръг на оценяване, който да служи като основа за процедурата на оценка на изпълнението от страните. Този въпросник се изпраща до всички страни. Страните отговарят на въпросника, както и на всяко друго искане за информация от GREVIO.“

На база на съответните откъси от текстовете на двата члена в публикацията се твърди, че „ЛГБТ активисти“ ще имат законова власт за „атака“ срещу мъжкия и женския пол, за „атака срещу традиционното семейство“ и за „налагане на хомосексуалния модел“.

Заглавието на статията извежда като основна цел на Конвенцията „легализиране на гей браковете“, за каквото не се споменава в цитираните юридически текстове, както и в анализите към тях.

Разпространение на публикацията: Дословно публикуване на статията от 15.12.17 г. има в ограничен брой други онлайн медии с висока популярност, напр. „Опит за легализирането на гей браковете“ от 19.12. 2017 г. в Труд; „Прави се опит за легализиране на гей браковете у нас“ от 20.12. 2017 в Ericenter.bg; „Прави се опит за легализиране на гей браковете“ от 20.12. 2017 г. в Nbox.

След 02.01. 2018 г. се наблюдава рязък ръст в отразяването на темата. Твърденията на Glasove от 15.12. 2017, допълнени от официалната позиция на ВМРО⁵, са многократно тиражирани и доразвити в медиите.

„Третият пол“ и Истанбулската конвенция“ в webcafe.bg

Статията на webcafe.bg от 03.01.2018 г. е първата появила се в медийното пространство публикация, осъществяваща положителен спрямо ратифицирането на ИК тълкувателен анализ на юридическия документ. Webcafe.bg също цитира съответните разпоредби от текстовете на Конвенцията, като представя контрааргументация спрямо доминиращите в медиите твърдения.

Твърдение №1: Чл. 3 на Конвенцията не въвежда „трети пол“ и не узаконява гей браковете.

В анализа на чл. 3 webcafe.bg коментира двата английски термина „sex“ и „gender“, които „отговарят на българската дума „пол““. Чрез Oxford Dictionaries се

---

⁵ Официалната позиция на движение ВМРО е публикувана на 27.12. 2017 на официалната страница на партията. В текста дословно присъстват твърденията, публикувани в Glasove.com, като се прибавя и цитат на чл. 3 от Конвенцията („Пол означава социално изградени роли, поведения, дейности и характеристики, които определено общество смята за подходящи за жените и мъжете“), откъдето се появява и твърдението, че с Конвенцията се дава възможност за узаконяване на еднополовите бракове.

удостоверява, че думата sex „се отнася към биологичните разлики“ между мъжкия и женския пол, които се формират „на база репродуктивните им функции“; другата английска дума „gender“ се отнася за „социалните и културните различия“ между половете. Отбелязва се, че в чл. 3 от английския оригинал на Конвенцията се използва именно думата „gender“, поради което на български „пол“ е преведен като социално изградени роли. Подчертава се, че „определени роли или стереотипни нагласи възпроизвеждат нежелани и опасни практики, като допринасят за това насилието над жените⁶ да се смята за нещо приемливо“.

Твърдение № 2: Чл. 14, ал. 1 от Конвенцията не налага учебен материал за трети пол.

Webcafe.bg категорично отхвърля твърдението, че зад „нестереотипни роли на пола“ се крие т.нар. алтернативна сексуална ориентация, трети пол или друга подобна конструкция. В аргументацията се подчертава отново тълкуването на термина „социален пол“ и връзката му с разбирането за „мястото“ на жената в семейството и обществото; Конвенцията предвижда в училищата да се изучава представата за жената като равнопоставена на мъжа – като предпоставка за редуциране на насилието над жени и домашното насилие.

Твърдение № 3: чл. 60 от Конвенцията не дава убежище на араби от трети пол и травестити.

В публикацията се разяснява, че смисълът на този член е да се гарантира, че „насилието над жени, основано на пола, може да бъде признато като форма на преследване по смисъла на чл. 1, А, пар. 2 от Конвенцията за статута на бежанците и като форма на сериозна вреда, която дава право на допълнителна закрила“. Акцентира се, че с този член ИК предлага при молба за получаване на бежански статут от жена да бъдат взети под внимание и насилието срещу нея, основано на пола, като предпоставка за получаване на статут.

---

⁶ В публикацията се привеждат и примерите за насилие над жени, дадени в самата Конвенция: „насилствен брак“ (чл. 37), „осакатяване на женските гениталии“ (чл.38), „насилствен аборт без предварителното и информирано съгласие на жената“ (чл. 39), „насилствена стерилизация на жени“ (чл.39), „сексуален тормоз“ (чл. 40) и „престъпления на „честта“ (тормоз или дори убийство на жена, която е „нарушила“ културни, религиозни, социални или традиционни норми на поведение)“ (чл. 42).

Публикацията на webcafe.bg опровергава твърденията в glasove.com, анализирайки абсолютно същите части от Конвенцията.

DNEVNIK.BG (Светлана Йорданова)

По темата за Истанбулската конвенция dnevnik.bg следва собствения си почерк. Това до голяма степен се дължи на широкия авторски състав, който участва с поне един аналитичен текст в обсъждането: Калин Янакиев, Ясен Бояджиев, Гургана Станчева, Владимир Левчев, Здравка Андонова, Ивайло Дичев, Соня Тодорова, Антоний Тодоров, Евгений Дайнов, Петър Москов, Ангел Петров, Мария Иванчева, Светослав Додов, Петя Владимирова, Петър Карабоев, Георги А. Ангелов, Лиляна Шапкаджиева, Иван Кръстев.

От общо 65 текста аналитичните са 26. Налице са разлики в стилистиката на различните автори. Въпреки това не се откриват крайни текстове – нито в подкрепа на Конвенцията, нито против нея. Текстовете в подкрепа са повече на брой, като няколко от тях са израз на позицията на редакцията. Голяма част от публикациите в подкрепа на Конвенцията не вземат отношение по въпроса за ратификацията ѝ.

В аналитичните текстове се застъпват следните тези в дадения им по-долу ред:

- Истанбулската конвенция не въвежда трети пол;
- ИК защитава жените от насилие и създава основа за по-добри и ефективни действия на публичните институции;
- Предвижданото от ИК обучение утвърждава равнопоставеност на половете;
- ИК не въвежда ново понятие, от години в ред документи се говори за социална роля на пола;
- Истанбулската конвенция не е необходима, тъй като нашето законодателство може да се справи с проблема;
- ИК въвежда „трети пол“ (еднократно, от Петър Москов).

Текстовете против Истанбулската конвенция са по-скоро обзори на мнения, на места има ирония и определяне на изказвания като некомпетентни. В значително число текстове се заявява отношение към изказвания и действия на политици и кабинет. Това намира израз и във формираните негативни образи, сред които се открояват тези на БСП, Патриотичен фронт, Петър Москов, медии (общо), политици (общо), Корнелия Нинова, Красимир Каракачанов.

Информационните текстове, които са 37 на брой, съобщават главно за изказвания на политици в подкрепа или против ИК. Политиците, както казахме, са и основен обект на критика.

Може да се каже, че и информационните, и аналитичните текстовете в медията като цяло подкрепят идеите на ИК. На места подкрепата е изразена чрез наглед неутрални и ненатрапчиви твърдения, с цел достигане до по-широк кръг от читатели (включително противници на идеята на ИК).

ВЕСТНИК „24 ЧАСА“ (Анна Ангелова)

В изследвания период в онлайн формата на „24 часа“ са регистрирани общо 43 текста, директно или индиректно свързани с Истанбулската конвенция, джандър идеологията или еднополовите бракове. Аналитичните текстове са едва 8 на брой, докато информационните текстове, представящи визията най-вече на политически лица, констатиращи факти или обобщаващи ситуацията и гледните точки, са 35 на брой. По темата са направени и публикувани общо пет интервюта. Няма използван чужд текст, винаги информативен, чийто източник да не е посочен. Вестникът също така публикува и пълния текст на ИК (24.01.2018).

19 от текстовете/мненията/анализите отстояват позицията „против“ Истанбулската конвенция, а останалите 25 – позицията „за“.

Тезите, открояващи се най-често в аналитичните текстове, са:

- ИК не въвежда „трети пол“, нито еднополови бракове – 6;
- ИК защитава жените от насилие и създава основа за по-добри и ефективни действия на публичните институции – 5;
- Подкрепата за ИК ни прави принадлежни към развитите европейски демокрации – 4;
- ИК е инициатива на СЕ за борба с насилието над жени в мащаб, който надхвърля ЕС – 3;
- ИК има за основна цел да се декларира, че българското общество не насърчава боя над жени и деца – 2;
- ИК не въвежда ново понятие, от години в ред документи се говори за социална роля на пола – 1.

Присъстват и тези, уникални сами по себе си, част от които „обслужват“ позицията против ИК:

- Джендър културата в политиката като възможност за „хамелеонстване“ (в хумористичен текст);
- ИК стряска не с джендър говоренето, парламентарната ратификация и НПО-тата, а с узаконяването на хомосексуалните бракове;
- „Гейбраковете не бива да се узаконяват, защото бракът е тайнство, но хомодвойките трябва да получат повече права и това трябва да бъде ясно казано“;
- ИК неслучайно е преведена така, че да бъде грешно разбрана (от страна и на Църквата, и на политиците);
- ИК разяснява ненужното, но не регулира ясно нуждата от закрила от страна на жените и децата;
- ИК и идеологията, която проповядва, разделя дясното и разгромява лявото.

В иначе пъстрата картина, която предлага в „24 часа“, се формират негативни образи и преценки по отношение на: законодателството, ЕС, свободата на тълкуване в правото, затвора, психологията, политиците, американски евангелистки организации и русофилски консервативни кръгове, консерватизма, германското законодателство, държави в Съвета на Европа, които не са подписали конвенцията, институциите у нас, мафиотите, ЛБГТ – „джендо“, „трети пол“, управляващите, президента Румен Радев и лидера на БСП Корнелия Нинова, популистите, българските политици, и управляващи, и опозиция, и синод, и фондации, преподаватели/професори.

В позитивен план са споменавани и преценени моралните устои, вярата, Конституцията, Министерството на правосъдието, Българската православна църква, референдумите, международните организации, на които се доверяват другите; също така и Истанбулската конвенция, министър-председателят Бойко Борисов, Съветът на Европа (СЕ).

Изводите, които могат да се направят от анализираниите статии, коментари и анализи, са, че мненията, свързани с ползите, вредите, разбиранията, тълкуванията и ефектите от Истанбулската конвенция са твърде разнопосочни, неясни, грешно дефинирани или грешно разбрани. Докато информационните текстове изразяват ясно дали е в подкрепа или против ИК и джендър-течението даденото лице (често политически обвързано),

анализите/оценъчните текстове, използвайки различни похвати, търсят баланс и докато осъзнават някои вреди, изтъкват и ползите, както и грешките, от което се поражда неразбиране.

По-голямата част от аналитичните текстове имат емоционален изказ. Един от най-рядко срещаните доводи, дори почти липсващ, е обвинението към ЕС, че внася някакви идеологии и ги имплантира в държавата ни. Макар че в публичното пространство такъв довод може да се срещне доста по-често.

ВЕСТНИК „КУЛТУРА“ (Сиана Велкова)

В седмичника „Култура“ са публикувани девет аналитични текста, свързани с ИК. Три от тях по-скоро подкрепят идеите ѝ, един ги отхвърля и четири не изразяват позиция по самия текст и ратификацията му, което свидетелства, че в медията като цяло дебатът за Истанбулската конвенция и понятията като „джендър“ и „еднополови бракове“ по-скоро стават повод за разсъждения в други посоки.

По един или друг начин всички текстове третираат проблеми на българската идентичност в европейски контекст. Във всички публикувани текстове се въвеждат *оригинални тези*, част от които са натоварени с обяснителни функции. Някои от тях:

- В България „езикът на човешките права е вносен“ по простата причина, че думите, които ние имаме и използваме, за да опишем хомосексуалността, основно са обидни. Използваме директни преноси от английски, които засилват усещането, че и самият хомосексуализъм е състояние някак „наложено“ ни отвън – това засилва убеждението ни, че този феномен не е съществувал преди в България, докато практиката показва точно обратното;
- По проблемите, третирани в конвенцията, България е част от Запада, но по-скоро от един консервативен Запад;
- Църквата намира в дебата повод да изрази потребността си от изговаряне на „самите опори на своето съществуване“;
- Противниците на конвенцията се движат в полето на „магическият език“. В лагера против конвенцията – „националисти, комунисти, примитивисти“, се включват всички, „които живеят в реалност, конструирана със средства на митологичната мисъл“;

- Обръщането към някаква представа за „традиция“ е закономерна реакция срещу несигурността, разнородните и неконтролируеми външни ветрове, измамите, бедността, разпадането на обществото в семейства, родове, съседски и приятелски мрежи. Това е един дебел проблем на българския капитализъм. Той е много по-съществен от евтините присъди колко „прости“ са хората и как се оставяли да ги „манипулират“, произнасяни според високомерния етос на либералните експерти.

В единствената публикация, която е против ИК, се застъпват теологически тези, сред които:

- Ако се завърне към христоцентризма, България (следвайки Христа) ще поведе себе си във вярната посока; ако поведе себе си към Христа, тя може да поведе и Европа.

Три от публикациите са на чуждестранни автори, които проблематизират правни, образователни и административни проблеми на хора с небинарна сексуална ориентация в Америка, Франция, Канада.

В отделни текстове се изграждат негативни образи на управляващите в България, на БПЦ, на противниците на Конвенцията.

ПОЗИЦИИ НА ПОЛИТИЦИ И ГРАЖДАНИ ВЪВ ВЕСТНИК „ТРУД“ (Борислава Узунова)

В апогея на дебата имаше много статии, които не изразяваха авторово мнение по темата, а представяха и сравняваха позиции на политици и институции, като коментираха различията им.

Една от най-силно отекналите позиции по въпроса бе тази на Румен Радев – „Сега не е моментът да ратифицираме Истанбулската конвенция“ (24 януари 2018), защото не сме готови за това. Идеята за „отлагане“ не представлява отхвърляне, но подчертава разделението на нацията. Факт е обаче, че без активни закони, които да крепят духа на конвенцията, няма да се постигне и предвижданата промяна в практиките.

Най-много се наблегна върху мнението на Бойко Борисов – „ГЕРБ няма да стои зад Истанбулската конвенция, докато не върнем дебата отначало“ (14 февруари 2018). Няколко комуникационни единици отразиха и това на Волен Сидеров – „В управляващата коалиция нашето мнение за истанбулската конвенция беше много важно“ (11 февруари 2018).

Присъства и становището на Валери Симеонов: НФСБ не подкрепя Истанбулската

конвенция, но и не подкрепя идеята за референдум (13 февруари). Вътрешнопартийните конфликти в БСП също са отразени, с акценти върху изказването на Сергей Станишев – „С изкривената дискусия у нас за ИК показваме, че толерираме насилието над жени“ (3 февруари 2018) и коментари около неуместността на предлагания от БСП референдум.

В горещия период на дебата през месец януари вестникът отразява четири протеста около ИК. Първият бе съпроводен от контрапротест, на който защитниците на конвенцията се опитваха да изяснят, че идеята ѝ е защита от домашното насилие – „Истанбулската конвенция сблъска протест и контрапротест пред НС“ (23 януари 2018). Вторият, на 18 февруари („Протестиращи пред парламента: Не гласувайте тайно конвенцията“), се състоя независимо от факта, че малко преди него Бойко Борисов беше потвърдил, че Истанбулската конвенция няма да бъде приета. Третият, на 23 февруари, е отразен в снимки („Протест пред Народния театър срещу ИК“), на които личи, че протестиращите носят български носии и символи – вероятно за да покажат, че конвенцията не е нещо, произлязло от България. Можем да припомним, че участниците в този протест не искаха оттегляне на Конвенцията от ратификация (това вече бе станало), а цялостното ѝ денонсиране. Последният протест („Четвъртият протест срещу Истанбулската конвенция“, 2 февруари) отново бе отразен с много снимки, повечето на плакати с лозунги, от които се вижда, че акцентът е върху термините „джендър“ и „трети пол“, обявени за сатанински понятия.

Развитието на протестите показва как в разгара на споровете и когато практически Конвенцията е оттеглена от ратифициране дебатът около нея все повече се измества към хомофобия. Представителите на държавата, със своите изказвания, също имат своя принос за това.

ВЕСТНИК „КАПИТАЛ“ (Сиана Велкова)

Във вестник Капитал по темата са публикувани 20 текста. Всичките те застъпват позиция в подкрепа на ИК, като това се отнася и за информационните (6) текстове, които съобщават за изказвания, действия и позиции в полза на Конвенцията.

В подкрепа на ИК се застъпват следните тези:

- ИК не въвежда „трети пол“, нито еднополови бракове – 9;

- ИК защитава жените от насилие и създава основа за по-добри и ефективни действия на публичните институции – 6;
  - Предвижданото от ИК обучение утвърждава равнопоставеност на половете – 3;
  - Подкрепата за ИК ни прави принадлежни към развитите европейски демокрации – 1;
  - ИК е инициатива на СЕ за борба с насилието над жени в мащаб, който надхвърля ЕС – 1;
- Оригинални тези също не липсват:
- Съпротивата срещу Истанбулската конвенция не се отнася до съдържанието ѝ, а по-скоро е част от голямата антиевропейска хибридна пропаганда;
  - В основата на „олелията“ около конвенцията стои добре структурирана кампания, чиято цел е да разклати доверието на българите в Европа и да ги направи лесно податливи на антизападни послания;
  - Тъй като националистите за момента нямат враг (няма толкова голям наплив на бежанци, Ислямска държава е почти унищожена), съвсем естествено и удобно те започват да се „разправят с враг на сексуална основа“;
  - В България е прието да се идентифицираш с насилника, а не с жертвата, с което се обяснява липсата на съчувствие не само към жени, подлагани на насилие, а и към малцинства, болни хора, бежанци, тъй като не си представяме, че същото може да се случи и на нас.

Предвид ялната насоченост на текстовете, публикувани във вестник „Капитал“, изгражданият негативен образ не е вътрешно-противоречив: най-много присъстват властите/управляващите, следват БСП, БПЦ, „българските академици“ (призивът им срещу конвенцията), медиите, ГЕРБ и СДС, персонално Валери Симеонов.

ВТV (Константин-Кирил Йосифов)

Обект на вниманието са аналитичните текстове в онлайн формата на bTV Media Group – „btvnovinite.bg“, които представят определена позиция и теза по текста и ратификацията на Конвенцията. Включена е и информация от телевизионните формати „Лице в лице“ и „Тази сутрин“. Общото число на текстовете е 18.

Телевизионната практика и специфичната телевизионна форма поставят bTV сред медиите, в които доминира „баланс на тезите“ в дебата за ИК. Телевизията не изразява свои, а отразява предимно политически позиции, при това по начин, че в девет от текстовете

присъстващите мнения взаимно се уравновесяват. За това допринасят и самите политици, повечето от които говорят внимателно, „смекчават“ виждането си, дори когато го имат.

Примери с текстове, в които медията е търсила да представи основните гледни точки:

- В текст „Политиците се скараха заради Истанбулската конвенция и еднополовите бракове“, последвал официалната позиция на ВМРО, са включени изказвания на външния министър Екатерина Захариева и лидера на ОП Валери Симеонов, които се уравновесяват, като същевременно и двамата не са крайни;
- В текст „В някои общности си бият жените, а някъде и жените бият мъжете“ се отразява дискусията около обсъждането на конвенцията между Екатерина Захариева и Цецка Цачева, от една страна, и Красимир Каракачанов и Валери Симеонов, от друга;

Примери с текстове, в които има само една позиция, но говорещият я представя внимателно, като оставя дебата отворен:

- В текст „Не предвиждаме въвеждането на трети пол“ Лиляна Павлова защитава конвенцията, като прави ред отклонения от типа „По никакъв начин няма да бъдат прилагани текстовете от Конвенцията, ако те нарушават българската Конституция или закони“;
- В текст „В Истанбулската конвенция има неясни дефиниции“ Даниел Вълчев изразява резерви към работата на правителствени служби по текста на конвенцията и към самата ИК в този вид, като същевременно приема перспективата на дебата по тази тема;

В амбивалентна позиция застават и политици от ГЕРБ, в т.ч. Бойко Борисов, когато са на път да оттеглят ратификацията и когато правят това.

Пет публикации цялостно подкрепят ИК, като говорители в тях са Екатерина Захариева, Цецка Цачева, Цвета Караянчева, Цветан Цветанов, Мария Габриел, Сергей Станишев, Ивайло Калфин.

Няколко са публикациите, които отричат ИК. Две от тях категорично – позицията на Светия Синод; политическите реакции след одобряването на ИК от МС (Александър Сиди, Петър Москов, Корнелия Нинова); други две „косвено“ – изказването на президента Радев, че „отлагането е победа“ и коментар на психоложка за чувствителността на децата в начална възраст.

Ако трябва да се обобщи, като цяло ВТV отразява дебата като наблюдател и в близост до позицията на управляващата политическа сила.

АЛФА ТВ (Цвета Паунова)

В изследвания период са регистрирани 16 видеоматериала, свързани с Истанбулската конвенция. От тях около половината са за ратифицирането, което не трябва да се състои, а останалите – по темата „джендър идеология“. Пет от материалите са изяви на председателя на партията Волен Сидеров и членове на партията пред други медии (телевизия ПИК, БГ он ер, Канал 3, БНТ, ViT), като видеоматериалите са представени и по Алфа ТВ.

Предвид спецификата на партийната телевизия, всичките излъчени текстове отстояват позицията „против“ конвенцията – позицията на ПП „Атака“ и на нейния лидер Волен Сидеров. Застъпваните тези са отчетливо формулирани, често крайни:

- Това е политика на ЕС да замени думата пол с джендър;
- „Сингъл степ“ си партнират с американски клубове за ЛГБТИ;
- Ще има детски гей паради;
- Конвенцията не работи за защита на жените от насилие, а за узаконяване на еднополовите бракове; ЛГБТИ я подкрепят, значи става дума за еднополови бракове;
- Целта е да се отслаби семейството.

При тази яснота на позицията по ИК, Алфа ТВ запазва полемичния си стил, като насочва енергията срещу други представители на други политически сили (Екатерина Захариева манипулира медиите, като отбягва същността на въпроса, Корнелия Нинова е била за конвенцията, но вижда настроенята и ги използва) и медии, благосклонни към ИК (масовите Нова ТВ, bTV, БНТ).

Отново в стила си, Алфа ТВ подчертава всички действия на ПП Атака, които са довели до оттеглянето на конвенцията: Атака „първа реагира“, ролята на В. Сидеров и „Атака“ не остана незабелязана, „Успех на Сидеров! Борисов изтегли ИК“. И още: *само* Алфа ТВ отрази протеста пред МОН на 22 март 2018 и пр.; *именно* Алфа ТВ, във видеоматериал в жанра на разследването, издирва и показва НПО, които защитават ИК и са финансирани от държавата и източници, свързани с натиска за приемане на конвенцията.

Обект на негативни квалификации в посланието на Алфа стават Европа/ЕС (7), хомосексуалните и ЛГБТ (5), Съветът на Европа (5), НПО-тата (4), ГЕРБ, ДПС.

ТЕЛЕВИЗИЯ БЪЛГАРИЯ 24 (Десислава Филипова)

Телевизия „България 24“ излъчва 11 материала, посветени на Конвенцията и споровете около нея. Преобладават информационните текстове (7), които отразяват позиции на партии и лидери от коалиция Обединени патриоти срещу Конвенцията (само една информация въвежда друга позиция „против“ – на религиозните институции). Политическата позиция на Патриотите се третира като повод за гордост („Патриотите от ВМРО: Ние спряхме Истанбулската конвенция“, 07.03.2018; „Спирането на Истанбулската конвенция е заслуга на патриотите“, 08.03.2018) или се внушава като израз на настроеността в страната (напр. „Българите не искат Истанбулска конвенция, искат втори лифт на Банско“, 30.01.2018).

Аналитичните текстове цялостно повтарят духа на информационните. Автори на три от тях (четвъртият е разгърната позиция на Светия Синод) са лидери на споменатите политически формации: Красимир Каракачанов и Милен Михов, председател и заместник председател на ВМРО, Искрен Веселинов, заместник председател на парламентарната група на Обединени патриоти.

Защитаваните в тях тези имат за изходна база основната – че Истанбулската конвенция въвежда понятието „трети пол“ и поражда базисни проблеми, свързани с идеологията на джендър обществото:

- Възприемането на принципите в конвенцията има сериозни последици върху законодателството и възпитанието на децата;
- Общественото мнение относно Истанбулската конвенция не е нито манипулирано, нито резултат от насаждане на определени страхове;
- Конвенцията не е необходима, тъй като защитата на жените от насилие е залегнала в националното ни законодателство.

Присъстват политически твърдения, които вземат ИК за повод:

- ИК отмества публичното внимание в Европа от реалния проблем – радикалният ислям и неговите поддръжници;

- Обединените патриоти са тези, които отстояват принципите си, както и националния интерес.

Телевизията изгражда позитивни образи на премиера Бойко Борисов и политическата партия ГЕРБ, доколкото „разумът и политическата отговорност са надделели в дебата“, на българското законодателство, което и така защитава правата на жените. Негативните образи остават за защитниците на ИК – „всевъзможните организации, които традиционно ползват грантове“, ЕС и радикалният ислям, който иска да ни унищожи, „докато ние в Европа се занимаваме с подобни глупости“.

Посланието на телевизия „България 24“, свързана с партията ВМРО, е плътно и еднозначно, като развива и детайлизира популярните и схематизиращи аргументации против ратификацията на ИК.

GLASOVE.COM (Пламена Грозева)

За Glasove вече стана дума в началото на този анализ. Сайтът остава до края на изучения период сред особено активните медии по темата за Истанбулската конвенция. В него са регистрирани общо 50 текста, свързани с нея. Половината от тях са аналитични текстове, другата половина са информационни.

От всичките 25 информационни текста 15 отразяват събития и действия „против“ Конвенцията, 9 – в подкрепа, и един текст не може да се определи.

От всичките 25 аналитични текста 20 заемат позиция „против“ Конвенцията, три са в подкрепа и два са неутрални. В негативните спрямо ИК аналитични текстове се открояват 4 тези:

- Истанбулската конвенция въвежда трети пол – в 13 от 20-те негативни спрямо Конвенцията аналитични текстове (13/20);
- Истанбулската конвенция не е необходима, тъй като нашето законодателство може или се справя с проблема (8/20);
- Истанбулската конвенция влияе негативно на децата (8/20);
- Истанбулската конвенция е произведение на ЕС и еврогейлибералите (5/20).

В тези 20 текста се формират множество негативни образи, сред които се открояват тези на: Европа/ЕС (7/20), хомосексуалните и ЛГБТ (5/20), Съветът на Европа (5/20), НПО-тата

411

(4/20). Отличават се и няколко често срещани позитивни образи: религията (6/20), традицията/ традиционното семейство/ традиционният брак (5/20), държавите, които не са приели ИК (4/20), патриотичните формации (2/20).

Открояват се и разлики в стилистиката на говоренето. Текстовете против ИК са крайни, докато тези в нейна подкрепа са по-общи, като авторът използва неемоционален изказ. Голяма част от статиите се характеризират с негативно отношение към ЕС/Европа. В някои от статиите против ИК се посочва, че тя е предложение на Съвета на Европа, докато друга голяма част посочва за източник ЕС.

A-SPECTO (Добромира Йотовска)

От публикациите, свързани с Истанбулската конвенция и отзвука спрямо нея в България, си личи, че списание „А-specto“ не отстъпва от обичайната си позиция и по-скоро опонира на поддръжниците на Конвенцията у нас. Политическото издание сякаш се старае да отчете „народния глас“, който в по-голямата си част противостои на текстовете на Конвенцията – изследваните публикации се опитват да проследят актуалната ситуация не само в България, но и в други европейски страни, както и да анализират оспорвани твърдения в съдържанието на Конвенцията, а от там – и нейната приложимост в държавата.

В електронния вариант на списание А-specto в изучения период са публикувани пет текста за ИК. Може да се обобщи, че и по тази тема списанието не отстъпва от обичайната си позиция – по-скоро опонира на поддръжниците на Конвенцията у нас и остава вярно на себе си и на своите читатели, защитавайки репутацията си на критик на родния елит.

Всички текстове са оценъчни и аналитични, изразяват лична позиция и интерпретират разнообразни факти. Авторите са: Петър Волгин (две публикации), д-р Огнян Гърков (бивш посланик на Република България в Чехия и Словакия), Владислав Апостолов и Борислав Цеков в интервю на Васил Жечев. Сумирането на защитаваните тези в случая не е най-добрият начин за представяне на съдържанието, затова ще се опитаме да очертаем специфичността на изданието, като се спрем на най-същественото във всяка публикация поотделно:

- Публикацията „Привнасянето на нови евроатлантически ценности – принос към укрепване на русофилското влияние в България?“ от 08.01.2018 изнася основното в заглавието.

Позицията против ИК бележи текста лексикално: конвенцията е произведение на „соросоидите“, „еврогейлибералите“ и „ЛГБТИ-сектите“, а политиците, които я поддържат, са част от „атлантическо-тихоокеанско менторство“, което провежда у нас „генно инженерство и религиозно-конспиративна намеса“.

- Публикацията „Истанбулската конвенция и джендър дисфункцията“ от 19.01.2018, акцентира позициите на страни, които не са ратифицирали конвенцията, т.е. не са допуснали „мейнстрийм легитимиране на аргументи от модерната и противоречива „джендър идеология“ и нейните абсурдни твърдения, че „всичко е социална конструкция“.
- В интервюто присъства опасението, че Истанбулската конвенция би повлияла върху възпитанието на децата чрез задължително обучение.
- В две публикации се изгражда позитивен образ на БСП във връзка с идеята ѝ за референдум, който е възможност да се чуе „народната мъдрост“, както и на Обединените патриоти. В този текст също се появяват „соросоидите“ и „еврогейлибералите“, депутати, които просто официализират решенията на правителството и на „могъщи политико-бизнес лобита“, на експерти, платени от Сорос, на политици, които смятат, че всяко нещо, което идва от „Европата“, трябва да бъде аплодирано.

Обединяващото за всички публикации е, че в тях се изгражда – по ярко или по-деликатно – негативен образ на ЛГБТ-движението.

КЛУБ Z (Пламена Иванова)

Обект на внимание са аналитичните и част от информационните текстове в сайта Клуб Z с основна тема – Истанбулската конвенция, или директно свързана с нея друга тема.

Текстовете са 8 на брой. Като цяло те потвърждават проевропейската линия на медията, но не спестяват нюансирането на тезата в подкрепа на конвенцията. Като илюстрация: публикацията от 14.01.2018 съобщава подкрепата на Елена Йончева за конвенцията под заглавието „Елена Йончева: Конвенцията няма да премахне насилието над жени“. Информационните текстове съобщават за приемане/отхвърляне на конвенцията в различни европейски страни, както и за позицията на БПЦ, подкрепяна от руския Патриарх.

Фактът, че подкрепата на конвенцията не е просто декларативна, личи особено в аналитичните текстове, на които ще се спрем по-долу:

- Публикацията „Галъп интернешънъл: Не харесваме Истанбулската конвенция, но харесваме акция „Лукс““ от 13.02.2018 съдържа коментари на граждани на фона на исканията за провеждане на референдум по въпросите на ИК. Основният извод е, че мнозинството от българите изразява „сериозно неодобрение“ към документа, въпреки което аналитичният текст многостранно тълкува текста на ИК.
- Публикацията „Европарламентът: Всички да ратифицират Истанбулската конвенция“ от 13.03.2018 съдържа позицията на евродепутати от ЕНП, които призовават за ратификацията на конвенцията, както и личен коментар на дамата-докладчик от фракцията на социалистите и демократите Кристин Рево д’Алон Бонфоа, която нарича „съкрушителен“ факта, че в България, председател на Съвета на ЕС, правителството се отказва от ратификацията. Поддържат се тезите, че подкрепата за ИК ни прави принадлежни към развитите европейски демокрации, както и че ИК е инициатива на СЕ за борба с насилието над жени в мащаб, който надхвърля ЕС.
- Публикацията „Как българските медии отразяват Истанбулската конвенция? – Скандално“ от 15.03.2018 съдържа резултати от публични дискусии и анализ на публикациите по темата в различни български медии. Статията е обзорна⁷, многостранно тълкува текста и не заема позиция по ратификацията на конвенцията в България.

ТЕРМИНАЛ 3 (Пламена Иванова)

Обект на внимание тук са 5 аналитични текста, публикувани на сайта в изучения период. Всички те са в подкрепа на конвенцията, три от тях са подписани от името на медията, един е препечатан от личен блог. В текстовете се разгръща аргументация в подкрепа на идеите на конвенцията и преди всичко на основната – защита на жените от насилие.

---

⁷ Разгледано е развитието на темата в българското медийно пространство: отсъствие от публичността до декември, поява на темата след репортаж на БНР за подписката на Асоциация „Общество и ценности“ срещу ратифицирането, излъчен на 14 декември 2017. Посочени са първите негативни реакции в същия ден от glasove.com и bultimes.com, които предупреждават, че Конвенцията е „опит за легализирането на гей браковете“. Получава се силна негативна вълна, в която почти встрани от общественото внимание остават мненията на застъпниците за Конвенцията; пикът идва след включването на Светия синод на Българската православна църква в дебата и в дискусиата, проведена се в Софийския университет на 23 януари. Очертана е ясно групата на проевропейските медии, както и на негативно настроените спрямо конвенцията медии.

- Текстът „Кой се плаши от Истанбулската конвенция?“ от 15.01.2018 (препечатан) е на Антоний Тодоров, според когото „Истанбулската конвенция не съдържа нищо, което противоречи на ценностите на консерваторите, още по-малко нещо, което противоречи на ценностите на социалистите. Тя не противоречи ни най-малко на „българските национални традиции“.
- Публикацията „Франс Тимерманс: Искан да съм ясен: тази конвенция защитава жените от насилие – нито повече, нито по-малко. Всяка трета жена в Европа е била жертва на насилие. Това е недопустимо, трябва да спре и ние трябва да го спрем сега – заедно“, 23.01.2018, съдържа личен коментар на заместник председателя на Европейската комисия.
- Текстът „Отказът на БСП да подкрепи Истанбулската конвенция доказва, че не могат да управляват“, 04.02.2018, е на Илиян Василев, който подкрепя тезата, че ИК защитава жените от насилие и създава основа за по-добри и ефективни действия на публичните институции. Изградени са негативни образи на БСП и ГЕРБ.
- На 13 февруари 2018 е публикуван текстът „Лили Рибката срещу Ламята на предразсъдъците?“, в който личи негативното отношение и към противниците на конвенцията – т.нар „конвенционалисти“.
- Публикацията „Пропагандата срещу Истанбулската конвенция и демокрацията са идентични“ от 19.03.2018 е редакционен текст, в който се защитават твърденията, че радикализирането на общественото мнение по темата не оставя пространство за същностен дебат и че са налице опити на чужди държави за формиране на обществено мнение.

ПРАВОСЛАВИЕ.БГ (Ива Тенева)

Публикациите на сайта Православие.бг по изучаваната тема са общо 13 и защитаваната в тях позиция е предизвестено ясна.

Преобладават информацията (9), в които се съобщава за заявена позиция против ИК от страна на граждански организации, Светия Синод, Католическата църква, Централния израилтянски духовен съвет, организацията Шалом и пр. Част от текстовете съобщават за действия на БПЦ и богословски факултети срещу ратифицирането на конвенцията – обръщение към НС, молебени, критики към позицията на академични преподаватели в защита.

Аналитичните текстове са обединени от преклонение към християнската идентичност и ценности („евангелска автентичност, която може да ни направи свободни от лукавството на всяко идеологическо мислене и говорене за човека, от всякакви идоли на трансхуманизма“). В същото време тези текстове са войнствени и изграждат ред негативни образи, основно на ЛГБТ. Всички те съдържат твърденията, че ИК въвежда трети пол. Една от публикациите е посветена на ролята на църквата в помощта за объркани по отношение на своята полова ориентация хора (12.02.2018).

С най-ярка лексика се отличава текстът „Джендъри и джендърки“, публикуван на 19.02.2018, който обрисова „джендо“ като „сбирщина от безполови, двуполови и многополови субекти и обекти“ („Няма какво да увъртаме и да се лъжем: всичко това си е чист сатанизъм и нищо повече“) и възхвалява народната мъдрост („Нашият народ все още не е готов да се превърне в сбирщина от травестити. Това е окуражаващо“). Политиците, които поддържат ИК, са „безгръбначни лакеи на “новия световен ред”, кукли на конци, колониални политици [които] ще продадат България за жълти стотинки, а пък и безплатно, ако трябва“.

„МАЙКО МИЛА!“ И БЪЛГАРСКИ ФОНД ЗА ЖЕНИТЕ (Ралена Герасимова)

Истанбулската конвенция предизвика полемика, в която темата за насилието над жените бе до голяма степен изместена от дискусията за „джендърите“, третия пол, хомосексуалните бракове и т.н. На този фон страниците „Майко мила“ и „Български фонд за жените“ са сред малкото медии/организации, които имат изцяло положително отношение към Истанбулската конвенция – това ни позволява да ги представим тук под общо заглавие.

„Майко мила“ е електронна медия, насочена към майките. В рамките на изследвания период са публикувани 6 текста, които отговарят на избраните в изследването ключови думи. Специфичното в „Майко мила“ е това, че 4 от 6-те публикации разказват историите на жени, станали жертва на насилие, като показват липсата на адекватна подкрепа от страна на институциите. Сайтът участва в дебата не с мнения, а главно със случаи – изразена е експлицитна подкрепа за ратификацията на Конвенцията в контекста на скорошни убийства или тежки посегателства над жени.

Случай 1: „Истанбулската конвенция е за Виола, Елена и Катя. Посмъртно”, 5 януари 2018. Публикацията изразява тезата, че понастоящем жертвите на насилие в България нямат опции да получат ефективна помощ от институциите, че българската държава не осигурява убежище за жени, жертви на домашно насилие, и че Законът за защита от домашно насилие не предлага адекватни мерки. Използвани като пример са случаи на убийства на жени през последните месеци, както и случай на жена, залята от съпруга си с киселина, като всичките жертви са търсили помощ от полицията многократно.

Случай 2: „Животът на Диана: Следене, тормоз, заплахи и три жалби в прокуратурата”, 11 януари 2018. Текстът описва преживяното от Диана (името е сменено) и насилието, преживяно от нея и малкото ѝ дете, както и неефективната защита на държава (Диана губи дело за домашно насилие срещу бившия си партньор). Статията е предшествана от позицията на медията относно Истанбулската конвенция и насилието над жените: „В деня, в който в България се провежда мирен протест в подкрепа на Истанбулската конвенция, в Майко Мила! публикуваме поредната история на жена, жертва на домашно насилие, която би трябвало да може да се ползва от защита от страна на държавата, но изглежда, че това някак си не се случва по категоричен начин“.

Случай 3: „Медицинското на мама”, 25 януари 2018. В случая става въпрос за семейна история, в която поколения жени са жертви на насилие.

Случай 4: „Дни след поредното убийство на жена: Премиерът оттегля Истанбулската конвенция”, 7 март 2018.

Публикацията „Господи, жена начело!”, 16 февруари 2018, представлява интервю със София Коен, член на Управителния съвет на Националния съвет на религиозните общности в България и представител на еврейската общност, в което интервюираната ясно защитава позицията „за” ратификация на Истанбулската конвенция от името на цялата еврейска общност в България, като противопоставя позицията на евреите с тази на БПЦ и Главното мюфтийство.

Публикацията „Жената, която прогнозира бъдещето”, 15 март 2018, представлява интервю с д-р Мариана Тодорова, футуролог, която ясно изразява позицията си в подкрепа на Истанбулската конвенция и изтъква: „когато липсва доверие в институции и авторитети,

хората са склонни да вярват на теориите с лесни за разбиране обяснения, каквито са конспирациите”.

„Български фонд за жените” обявява в своя уебсайт, че е „единствената българска организация, която подкрепя местни неправителствени организации (НПО), работещи по правата на жените за постигане на реалната им равнопоставеност във всички сфери на обществения живот и за премахване на всяка форма на дискриминация”. Напълно очаквано организацията заема изцяло положителна позиция относно ратификацията на ИК в България.

В изследвания период са публикувани 5 текста, които изцяло отговарят на очакванията за действия на правозащитна организация: официална позиция на БФЖ относно предстоящата ратификация на Конвенцията на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие (4 януари 2018); съобщение за мирна демонстрация в подкрепа на конвенцията (7 януари 2018); две отворени писма, първото от които изразява позицията на 202 организации, сдружения и частни лица срещу подмяната на важната тема в дискусиата, а второто е адресирано до Президента на РБ; правен анализ на Конвенция №210 на СЕ, изготвен от фондация П.У.Л.С. и обясняващ главните цели на документа.

В заключение: сайтовете „Майко мила” и „Български фонд за жените” се фокусират върху проблема с насилието над жени в България и епидемичните стойности, които е придобил, опровергават разпространяваните тези, че Истанбулската конвенция въвежда „трети пол” или има за цел да легализира гей браковете, подкрепят тезата, че позицията на България трябва да я приобщи към активно борещите се с насилието над жени страни, а не към наскоро декриминализираната домашното насилие Русия.

BLITZ.BG (Сияна Улянова)

В изследвания период в медията са регистрирани общо 11 текста, свързани с Истанбулската конвенция. Пет от публикуваните текстове представляват преразкази на интервюта и анализи, направени за други медии.

Всичките публикации заемат позиция „против“ Конвенцията, повечето – крайна. В текстовете се формират множество негативни образи, сред които се открояват тези на

Европа/ЕС, Съветът на Европа и НПО-тата. Позитивно се обрисуват образите на традиционното семейство и религията. Като цяло предимство получават тезите:

- Истанбулската конвенция не е необходима, тъй като нашето законодателство може или се справя с проблема;
- ИК влияе върху възпитанието на децата чрез задължително обучение;
- ИК въвежда „трети пол“/узаконява еднополовите бракове.

„Блиц“ публикува всички позиции против ратифицирането на конвенцията, обявени в изучения период – на религиозните институции, на български лекари, обърнали се с открито писмо до институциите на властта и т.н.

В повечето текстове мнението против конвенцията е ясно персонализирано: писмо на Николай Барекков към властовите институции („Не узаконяване браковете между еднополови, за да угодите на бюрокрацията в Брюксел!“, 04.01.2018), интервю с Божидар Димитров („Ако отхвърлим Истанбулската конвенция ще се издигнем в очите на Европа!“, 25.01.2018), интервю с психолог („Топ психологът Ани Владимирова обясни вредата за децата, ако им се мътят главите с третия пол“, 08.02.2018), изказвания на президента Румен Радев, на Кристиан Вигенин, на Волен Сидеров.

„НО ЛИЛИ РИБКАТА“ (Делия Стоилова)

Целта на анализа по-долу е да представи настроенията към Истанбулската конвенция, изразени в онлайн коментари на съвременния български филм „Лили Рибката“, чиято премиера съвпадна с дискутирането на конвенцията. Взети за анализ са само коментарите, които съдържат избраните в изследването ключови думи.

От разгледаните близо 500 коментара само 30 правят връзка между Истанбулската конвенция и филма. За жалост, голяма част от мненията за самия филм бяха негативи заради това, което коментиращите наричат „джендърмеризъм“ (макар от текстовете да не става ясно дали употребата на тази дума е провокирана от ИК).

На база *всички* коментари около филма, могат да бъдат направени следните заключения:

- Масовите мнения около Конвенцията варират според сайта, от който са извадени. Например, коментарите в Блиц бяха поголовно негативни не само към филма и Конвенцията, а като цяло срещу различните, ЛГБТ и политическия елит (основно ГЕРБ).

Същевременно, масово коментарите от Дневник не засягаха ИК, а предлагаха подкрепа за филма и ЛГБТ обществото.

- Над 60% от негативните мнения не извеждат позиция против ИК, а по-скоро против „допълнителните ценности“, които идват заедно с нея. Същевременно, в нито един от коментарите не се прави връзка между основната функция на ИК (защита от домашно насилие и дискриминация) и филма.
- Негативните настроения около ИК се използват за катализатор на негативни настроения около филма. Голяма част от медиите и индивидуалните коментатори цитират фейсбук пост на Олга Христова⁸, който не фигурира в платформата, не е предоставен линк към него, а първоначалният автор (Олга) не е имала последващи коментари. В този пост се заклепват „джендърите“ като нещо лошо и грешно, и, съответно, филмът Лили Рибката като пропонент на джендърската идеология.

На база *анализираните коментари по темата за ИК* (30) можем да направим следните заключения:

- Само 4 коментара подкрепят ИК, като едва два от тях го заявяват експлицитно, а нито един не поддържа позиция, различна от личната;
- Оставащите 26/30 коментара не подкрепят ИК;
- Само два коментара експлицитно казват чия позиция (различна от личната) поддържат и това е тази на БПЦ;
- 28/30 коментара изразяват лично мнение на автора за или против ИК (един е за обявен протест срещу ИК и един – за неприемането ѝ в други държави);
- Позитивни образи не се изграждат в нито един коментар, а само негативни – в 13/30 коментара. От тези 13: три споменават Сорос и подкрепящите го, два – създалите и подкрепящите ИК, четири – ГЕРБ и управляващия България елит, три – външните за България лица, които „пробутват“ ИК, и един – осъждащите ИК, които не са прочели текста на Конвенцията;
- В 11/30 коментара има обособена теза, която се поддържа. От тези 11: седем се противопоставят (в съдържанието на коментара) не толкова на самата Конвенция, колкото

---

⁸ Оригиналният коментар на Олга Христова не става обект на анализ поради липсата му на свързаност с ИК.

на нетрадиционните и чужди ценности, които вървят в комплект с нея; два изразяват притеснение от влиянието върху децата на предвиденото от ИК обучение, един преценява ИК за ненужна заради активното законодателство в България и един отхвърля начина на приемане („скрито и подмолно“).

В порядъка на илюстрации към направените изводи привеждаме примери с коментари от практиката на различни онлайн медии.

БГ-мама, 9 февруари 2018:

Коментар 1: „В момент, в който тече ожесточена обществена и политическа дискусия около Истанбулската конвенция, по кината се появи първият български детски филм на трансджендър тема с невинното заглавие „Лили рибката“. Режиьор, сценарист и продуцент е Ясен Григоров, толкова силно травмиран от учителката си във втори клас, че му държало влага до студентски години, както сам признава в свои интервюта. Филмът е направен с държавна субсидия. Кинолентата, разбира се, не се рекламира като „джендър“, а по-скоро като детска приказка, но всъщност в него се разказва историята на дете, което е едновременно и момче, и момиче. Във Фейсбук се появиха и първите тревожни отзиви за филма.“ (Автор: Злодеида)

Коментар 2: Ама кой ти го налага? Някой задължи те ли да го гледаш? Някой задължи ли те да водиш детето си? Някой накара ли те зорлем да ги възпитава в контекста на филма, на истанбулската конвенция, на прайда и т.н.? По същата логика всички различни в някаква степен или в някакво отношение хора би трябвало да вдигат врява до небесата за филми със „стандартни“ персонажи. (Автор: bubcheto15)

Glasove.com, 9 февруари 2018: По кината тръгва първият български джендър-филм за деца

Коментар 1: Ловът на вещици върви с пълен ход. Съветският филм „Здравейте, аз съм вашата леля“ (1976) трябва да се преоцени през очилата на Истанбулската конвенция. Какво иска да каже на българските деца един филм, в който мъж се представя за леля? Това е провокация против здравия морал. Гражданите трябва да са постоянно нащрек за скритите джендър-послания в рекламите на македонска наденица. (Автор: Васик)

Коментар 2: „Гласове“, добре, че публикувахте факта. МОН може да спре филма със законово основание, Агенцията за защита на децата – също, но българските институции са се предали и отрекли от деца и България. Едва ли ще спрат този филм. Остава родителите

да пазят децата си, а режисьорчето – клетото, ..., с държавна субсидия за филма ....., е като Емил Джасим, който заплю Левски – „интелектуално“ и цинично. (Автор: Васиа Николова Илиева)

Коментар 3: Не компрометирайте напълно основателните възмущения срещу Истанбулската джендърщина с намесване на слънчевия, изпълнен с доброта и любов към децата и семейството детски филм. Не обезумявайте. Този филм защитава децата от грубостта и посегателства срещу крехкото им съзнание, носи усмивка и прави хората по-добри. (Автор: Все още нормален)

Коментар 4: Този наглец режисьорът въртя сука и накрая не каза каква е сумата, която нашите приятели на Сорос, работещи на държавна служба и раздаващи нашите пари, са го финансирани! А че останалите пари са сигурно от разните там НПО-та, не се и съмнявам! От това, което е написал този „творец“, ми стана ясно, че г-жа Олга Христова много точно и подробно е пресъздавала сценария на този сатанински филм! Братя българи, не се поддавайте на внушението да ходите да го гледате този джендърски филм и така неволно да финансирате допълнително този „творец“! (...)(Автор: Бай Иван)

Offnews.bg, 12 февруари 2018. „Лили Рибката“ – кой се уплаши от шарено филмче за деца и родители?

Коментар: (...) Неволна жертва на истерията около „третия пол“ падна и най-новият български детски филм „Лили Рибката“, който от броедни дни е по кината, а по-рано (и доста преди споровете около конвенцията) бе представен на „Киномания“. Бяха публикувани заглавия, в които се твърди, че това е първият „детски джендър филм“ и прочее. (...) (Автор: Невена Илиева)

fakti.bg, 11 февруари 2018

Коментар 1: Хубаво е да има БГ филми за деца. Но как пък точно излезе тоя филм по време на приемането на измислената истанбулска конвенция?! Съвсем случайно, да беее. (Автор: Убаво ма ме)

Коментар 2: Никой от вас – коментиралите, не е гледал филма, нали? Личи си по глупостите, които са написали и които нямат нищо общо с филма, но понеже обичате да съзират трети полове и джендъри във всичко, това, че еди-коя-си казала еди-какво-си, е достатъчно основание да избълват машинално заучените си джендър-присъди. Точно, както и с

Истанбулската конвенция – не сте я чели (по ограниченото ви мислене си личи, че нищо по-дълго от заглавие не можете да възприемате), но сте чули някой псевдо-патриот какво е казал, че има в нея, и вече раздавате присъди. (Автор: Фройд)

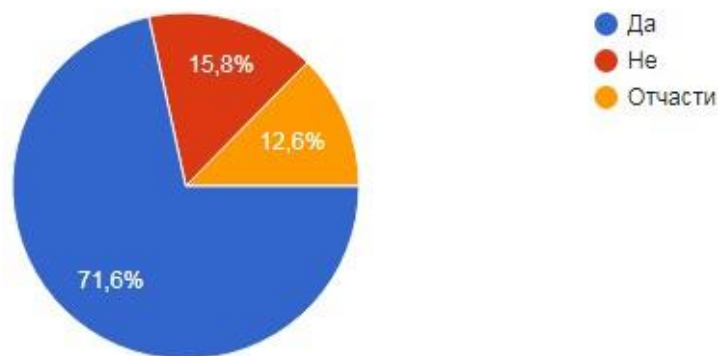
Коментар 3, 15 февруари: Не съм го гледал филма но от това, което прочетох по форумите ни, един коментар не беше „за“ него, пак повтарям, ни един, а бяха против! Може и да има такива, но от приятелите му и близките му. А какви ли неща щяха да гледат и „учат“ децата ни ако беше приета Конвенцията, не ми се мисли ! (Автор: Веселинов)

МЛАДИТЕ И ИСТАНБУЛСКАТА КОНВЕНЦИЯ (Мадлен Николова)

За целите на общия проект беше направена онлайн анкета с Гугъл формуляр, която имаше задача да прибави известна информация за мнението на българските граждани. Анкетираните са 96 човека. За резултатите по-долу от съществено значение е фактът, че 78 човека от анкетираните попадат във възрастовата група от 18 до 30 години.

Одобрявате ли приемането на Истанбулската конвенция?

95 отговора

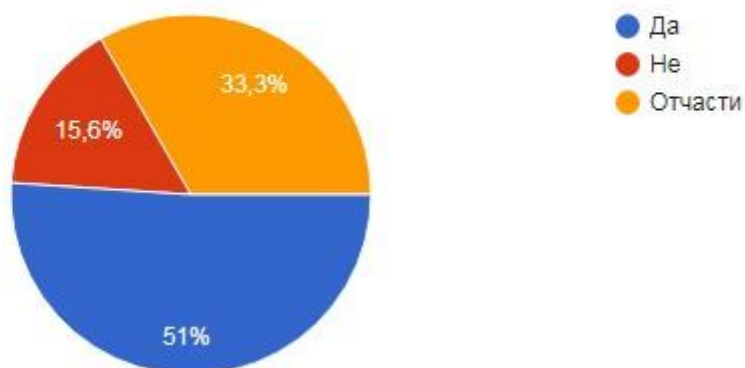

Без да преувеличаваме значението на получените резултати, можем да заключим, че

младежите, преобладаващи като цяло сред участниците, се отнасят доста позитивно към ИК.

Чели ли сте Истанбулската конвенция?

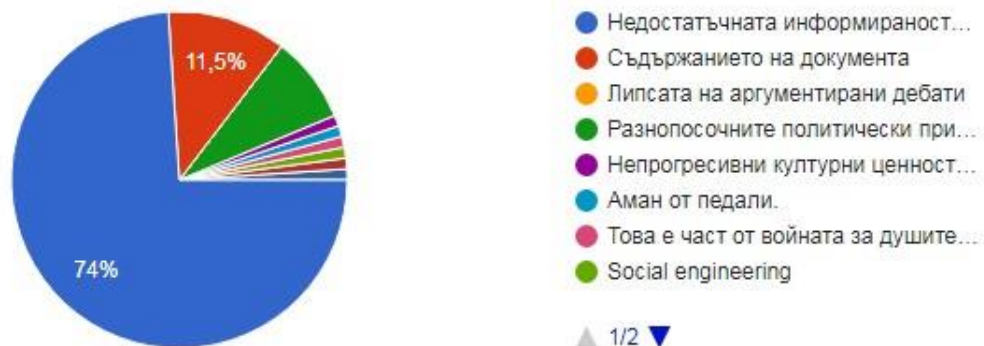
96 отговора

Този въпрос преценяваме като един от най-съществените. Половината от анкетираните (51%) твърдят, че са чели текста на Конвенцията. Заслужава да се отбележи, че в рамките на тази анкета процентът на хората, които са отговорили, че познават изцяло или частично текста на Конвенцията, е значително по-висок, сравнен с този на други проведени анкети.

Какви според Вас са причините за разногласията около Истанбулската конвенция?

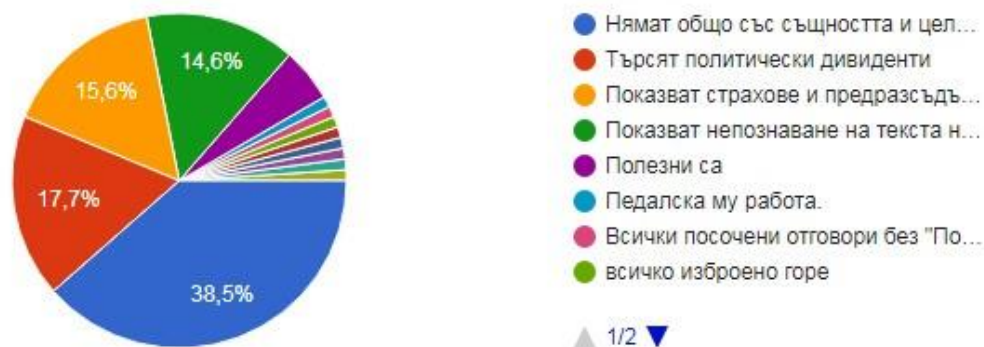
96 отговора

Убедителен е процентът на хората (74 %), които смятат, че недостатъчната информираност е главната причина за разногласията около Истанбулската конвенция.

Как оценявате дебатите за Истанбулската конвенция?

96 отговора

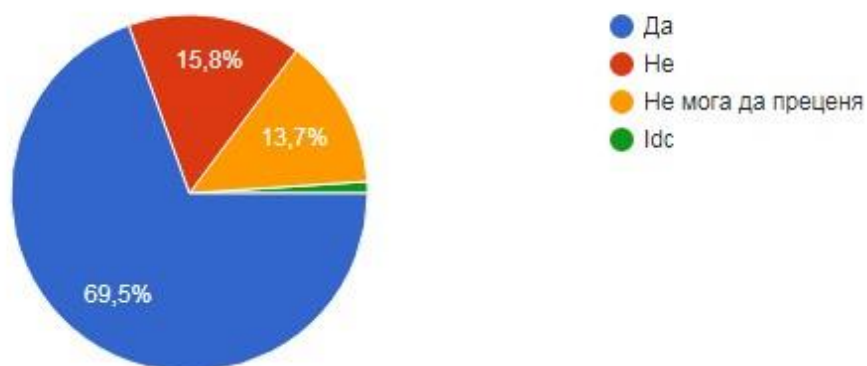
Голяма част от анкетираните са на мнение, че дебатите за Истанбулската конвенция нямат нищо общо със същността и целта на документа. Интересното е, че голямата част от останалите проценти е разпределена почти равномерно между три отговора – дебатите

търсят политически дивиденди, показват страхове и предразсъдъци, показват непознаване на текста.

Според Вас, трябва ли България да ратифицира Истанбулската конвенция?

95 отговора

Отговорите на този въпрос показват ясно нагласата на анкетирания към Конвенцията, въпреки разнопосочните отговори на предишните въпроси.